

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2010-2011

22 OCTOBRE 2010

Proposition de résolution concernant la gestion des problèmes de santé liés à la pollution ou la détérioration de l'environnement

(Déposée par Mme Dominique Tilmans)

DÉVELOPPEMENTS

La présente proposition de résolution reprend le texte d'une proposition qui a déjà été déposée au Sénat le 6 novembre 2007 (doc. Sénat, n° 4-349/1 - 2007/2008).

Parmi les multiples facteurs qui déterminent la santé humaine et le développement des pathologies, la qualité des milieux (air, eau, sols, ...) déterminée par les contaminants (biologiques, chimiques ou physiques) et les nuisances (bruit, insalubrité, ...) qu'ils véhiculent, ainsi que les changements environnementaux jouent un rôle fondamental. En effet, il est avéré que certaines pathologies sont aggravées, voire déterminées par l'environnement.

L'approfondissement des connaissances sur le rôle de l'environnement sur la santé constitue un enjeu scientifique majeur. Notre pays doit prendre en compte l'environnement comme facteur déterminant la santé de sa population. Dans ce sens, cette proposition de résolution vise à attirer l'attention des dirigeants politiques et des instances sanitaires sur les problèmes qu'engendrent l'environnement sur la santé.

La santé environnementale prend de plus en plus d'importance dans certains pays, notamment au Canada, au Luxembourg, en Allemagne. Chez nous, elle reste un élément peu traité, et peu développé par nos outils de santé publique. Cependant, la volonté

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2010-2011

22 OKTOBER 2010

Voorstel van resolutie betreffende de aanpak van de gezondheidsproblemen als gevolg van de vervuiling of de aantasting van het milieu

(Ingediend door mevrouw Dominique Tilmans)

TOELICHTING

Dit voorstel van resolutie neemt de tekst over van een voorstel dat reeds op 6 november 2007 in de Senaat werd ingediend (stuk Senaat, nr. 4-349/1 - 2007/2008).

Tal van factoren beïnvloeden de gezondheid van de mens en de ontwikkeling van ziekten. Doorslaggevend in dat verband is de kwaliteit van het milieu (lucht, water, bodem, ...), die wordt bepaald door diverse — biologische, chemische of fysische — contaminanten en de daarmee gepaard gaande hinder (geluidshinder, een ongezonde omgeving, ...). Ook de veranderingen die dat milieu ondergaat, spelen echter een fundamentele rol. Het is immers gebleken dat sommige ziekten niet alleen worden verergerd door de milieuproblemen, maar er ook door worden veroorzaakt.

Een enorme wetenschappelijke uitdaging bestaat er daarom in onze kennis over de invloed van het milieu op de gezondheid uit te diepen. Ons land moet het milieu in aanmerking nemen als een sleutelfactor voor de gezondheid van zijn bevolking. Met het oog daarop strekt dit voorstel van resolutie ertoe de aandacht van de politieke gezagsdragers en de gezondheidsinstanties te vestigen op de gezondheidsproblemen die de kwaliteit van het milieu kan teweegbrengen.

In bepaalde landen, zoals Canada, Luxemburg en Duitsland, wordt almaar meer rekening gehouden met de wisselwerking tussen milieu en gezondheid. Bij ons krijgt dat aspect weinig aandacht en komt het amper aan bod in het volksgezondheidsbeleid. Toch valt er

politique est présente puisque en 2007 le ministre de l'Environnement dédiait une partie de sa note de politique générale à l'avancement de projets dans le cadre du Plan national d'action Environnement-Santé. Cette préoccupation est grande et occupe déjà le terrain au niveau européen et international.

Les conférences interministérielles de l'Organisation mondiale de la santé (OMS)-Zone Europe

L'OMS a initié un cycle de conférences interministérielles sur l'environnement et la santé. Ces conférences réunissent les ministres de la Santé et ceux de l'Environnement des cinquante-deux pays de la zone européenne de l'OMS. Lors de ces conférences, ont déjà été signés : le Protocole sur l'eau et la santé, la Charte pour les transports, l'environnement et la santé et une déclaration qui énonce des engagements sur une série d'autres sujets, parmi lesquels la préparation de plans d'action nationaux pour l'environnement et la santé.

La stratégie « SCALE » de la Commission européenne

Le 11 Juin 2003 la Commission européenne a adopté une Communication «pour une stratégie européenne sur l'environnement et la santé» définie conjointement par les membres de la Commission chargés de l'environnement, de la santé et de la protection des consommateurs, et de la recherche.

La stratégie « SCALE » (*Science, Children, Awareness, Legislation, Évaluation*) a pour objectifs de réduire les contraintes des facteurs environnementaux sur la santé, d'identifier et prévenir les nouvelles menaces sanitaires dues à des facteurs environnementaux et de renforcer la capacité de l'UE à légiférer dans ce domaine.

Le plan d'action 2004-2010 a été rendu public le 9 juin 2004. Il comporte treize actions organisées selon trois grands axes :

— mieux comprendre l'interface « santé-environnement » et les différentes voies d'exposition;

— renforcer les activités de recherche en Europe sur un certain nombre de pathologies prioritaires, soit les maladies respiratoires infantiles, l'asthme et les allergies, les désordres du neuro-développement, le cancer chez l'enfant et les effets de perturbation endocriniennes;

op dit vlak ook politieke wil op te tekenen, want de minister van Leefmilieu heeft een deel van zijn beleidsnota gewijd aan de voortgang van de initiatieven in het kader van het Nationaal Actieplan Milieu en Gezondheid. De bezorgdheid terzake is groot en op Europees en internationaal vlak werd al tot actie overgegaan.

De interministeriële conferenties van de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO)-Europese zone

De WGO heeft een cyclus van interministeriële conferenties inzake milieu en gezondheid op gang gebracht. Die conferenties brengen de ministers van volksgezondheid en milieu bijeen van de tweeënvijftig landen uit de Europese zone van de WGO. Ze hebben al aanleiding gegeven tot de ondertekening van de volgende instrumenten : het protocol betreffende water en gezondheid, het Handvest over transport, milieu en gezondheid en een verklaring waarin engagementen zijn opgenomen, alsook een reeks andere thema's waaronder de voorbereiding van de nationale actieplannen voor milieu en gezondheid.

De « SCALE »-strategie van de Europese Commissie

Op 11 juni 2003 heeft de Europese Commissie een Mededeling aangenomen met als opschrift « Een Europese strategie voor milieu en gezondheid ». Die Mededeling kwam tot stand op gezamenlijk initiatief van de commissieleden die bevoegd zijn voor milieu, gezondheid, bescherming van de consument en onderzoek.

De « SCALE »-strategie (*Science, Children, Awareness, Legislation, Évaluation*) heeft tot doel de invloed van de milieufactoren op de gezondheid te verminderen, nieuwe milieugebonden gezondheidsrisico's te identificeren en te voorkomen, alsook ervoor te zorgen dat de EU meer armslag krijgt om terzake regelgevend op te treden.

Het actieplan 2004-2010 werd op 9 juni 2004 publiek gemaakt en bevat dertien acties die zijn opgebouwd rond drie hoofdthema's :

— meer inzicht krijgen in het verband tussen gezondheid en milieu, alsook in de diverse manieren waarop men aan milieurisico's wordt blootgesteld;

— het onderzoek in Europa bevorderen, met name wat een aantal prioritaire ziekten betreft : ademhalingsziekten bij kinderen, astma en allergieën, stoornissen bij de ontwikkeling van het zenuwstelsel, kanker bij kinderen en de effecten van endocriene stoornissen;

— développer la formation et la sensibilisation du public et adapter la politique de réduction des risques sur base des informations acquises.

Dominique TILMANS.

*
* *

PROPOSITION DE RÉOLUTION

Le Sénat,

A. considérant la nécessité de créer un concept global de médecine de l'environnement;

B. considérant que l'amélioration de la qualité des espaces est un enjeu prioritaire en termes de santé publique;

C. considérant les éléments contenus dans le Plan national d'action Environnement-Santé;

D. considérant que les solutions aux problèmes de santé environnementale ne peuvent aboutir que si la recherche et l'expertise atteignent un haut niveau, que la recherche scientifique a un rôle majeur à jouer pour mesurer, diagnostiquer les phénomènes et comprendre leur dynamique en évolution;

E. considérant que la continuation et le suivi de la recherche passent par la formation des jeunes;

F. considérant que les enfants présentent une sensibilité particulière aux agressions par des agents environnementaux;

G. considérant que les préoccupations pour la santé infantile et l'environnement s'inscrivent dans une perspective de protection des jeunes générations, qu'au niveau international elles font l'objet d'un plan d'action et que la stratégie communautaire en matière d'environnement et de santé y apporte une attention particulière; que de manière plus particulière, le ministre de l'Environnement déclarait en 2007 dans sa note de politique générale qu'il convient de s'attarder en priorité sur la pollution intérieure dans le milieu de vie des enfants;

H. considérant le manque de personnel qualifié et d'infrastructures propres dédiés à la santé environnementale;

I. considérant que les patients souffrant de maladies environnementales n'ont que peu de possibilités de

— meer inspanningen leveren op het stuk van vorming en bewustmaking van het publiek, alsook, op grond van de verkregen informatie, een aangepast beleid voeren tot terugdringing van de risico's.

*
* *

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De Senaat,

A. wijst op de noodzaak om een universeel concept « milieugeneeskunde » te creëren;

B. beklemtoont dat de verbetering van de kwaliteit van de open ruimte een prioritaire uitdaging is ten behoeve van de volksgezondheid;

C. verwijst naar de elementen van het Nationaal Actieplan Milieu en Gezondheid;

D. stelt dat de oplossingen voor de milieugerelateerde gezondheidsproblemen alleen kunnen werken als het (deskundigen)onderzoek een hoog niveau bereikt, alsook dat voor het wetenschappelijk onderzoek een belangrijke rol is weggelegd om de verschijnselen op te meten en te diagnosticeren, en inzicht te verwerven in hun evoluerende dynamiek;

E. wijst er op dat jongeren moeten worden opgeleid om te waarborgen dat het onderzoek wordt voortgezet en opgevolgd;

F. ziet in dat kinderen bijzonder gevoelig zijn voor agressie door milieufactoren;

G. stipt aan dat de zorg voor de gezondheid van de kinderen en voor het milieu beoogt de jongere generaties te beschermen, dat terzake op internationaal niveau een actieplan is uitgewerkt en dat de communautaire strategie voor milieu en gezondheid daaraan bijzondere aandacht besteedt; dat in het bijzonder de minister van Leefmilieu in zijn beleidsnota verklaarde dat de verontreiniging binnenshuis, waaraan kinderen zijn blootgesteld, bij voorrang moet worden aangepakt;

H. betreurt dat voor milieugezondheid te weinig geschoold personeel wordt ingezet en te weinig eigen infrastructuur beschikbaar is;

I. vestigt er de aandacht op dat patiënten met milieugerelateerde gezondheidsproblemen zich bij ons

bénéficier d'un traitement efficace chez nous et sont orientés à l'étranger afin d'être pris en charge;

J. considérant que les conséquences sociales et psychologiques qu'engendrent actuellement les maladies environnementales, de par la non-reconnaissance sociale et la non-reconnaissance par l'INAMI des troubles de la santé liés à l'environnement, peuvent être graves;

K. considérant que l'information de nos citoyens sur les risques qu'ils encourent et la manière de les éviter sont des objectifs de santé publique,

Demande au gouvernement :

1. d'améliorer la collaboration fonctionnelle entre les structures existantes de l'Environnement et de la Santé;

2. d'augmenter le nombre d'outils (socioculturels, juridiques, scientifiques, économiques et politiques) de surveillance et de gestion de la santé et de l'environnement et de coordonner les résultats des études qui ressortent de l'utilisation de ces outils;

3. d'établir des normes de mesures communes à tous les États;

4. de favoriser une expertise et une recherche indépendante et de qualité dans la sphère commune à la santé et à l'environnement, pour mettre à jour et diffuser les connaissances :

a) en développant des banques de données environnement-santé spécifiques aux régions et communautés du pays;

b) en conduisant des enquêtes épidémiologiques;

c) en soutenant le développement des cours et formations spécifiques sur les relations entre l'environnement et la santé;

d) en prévoyant une formation spécifique en médecine environnementale pour former du personnel spécialisés dans cette discipline, apte à avancer dans les recherches et prêt à traiter des problèmes de santé liés à l'environnement;

e) en dégageant les moyens nécessaires pour augmenter la recherche sur les relations entre l'environnement et la santé;

f) en s'inspirant de ce qui existe déjà dans nos pays voisins;

5. de développer des mesures limitant l'impact de l'environnement sur la santé des enfants, en agissant sur les pollutions intérieures;

6. d'entreprendre des recherches médicales et scientifiques dans le but :

nauwelijks efficiënt kunnen laten behandelen, en voor een behandeling daarom aangewezen zijn op het buitenland;

J. is zich ervan bewust dat milieugerelateerde gezondheidsproblemen geen maatschappelijke erkenning vinden en evenmin door het RIZIV worden erkend, zodat milieuziekten thans ernstige sociale en psychologische gevolgen kunnen hebben;

K. wijst er op dat de voorlichting van de bevolking over de risico's en de wijze waarop zij kunnen worden voorkomen, kadert in het volksgezondheidsbeleid,

Vraagt de regering :

1. de functionele samenwerking tussen de bestaande structuren van Milieu en Gezondheid te verbeteren;

2. het aantal gebruikte instrumenten voor toezicht, gezondheids- en milieubeheer (op sociaal-cultureel, juridisch, wetenschappelijk, economisch en politiek vlak) op te voeren en de studieresultaten van het gebruik van die instrumenten te coördineren;

3. meetnormen vast te stellen die overeenstemmen met die van de andere staten;

4. onafhankelijk en hoogstaand onderzoek naar de interferentie van gezondheid en milieu te bevorderen, teneinde de bestaande kennis bij de tijd te brengen en te verspreiden,

a) door in alle gemeenschappen en gewesten van het land eigen gegevensbanken voor milieu en gezondheid op te richten;

b) door epidemiologisch onderzoek te doen;

c) door steun te verlenen aan de uitbouw van cursussen en opleidingen die specifiek handelen over de wisselwerking tussen milieu en gezondheid;

d) door te voorzien in een specifieke opleiding in milieugeneeskunde om terzake gespecialiseerd personeel te scholen, dat het onderzoek kan aansturen en voorbereid is om de milieugerelateerde gezondheidsproblemen aan te pakken;

e) door de vereiste middelen ter beschikking te stellen om meer onderzoek te doen naar de wisselwerking tussen milieu en gezondheid;

f) door inspiratie te putten uit wat onze buurlanden reeds hebben gedaan;

5. maatregelen uit te werken om de invloed van het milieu op de gezondheid van kinderen in te perken, via de aanpak van de vervuiling binnenshuis;

6. medisch en wetenschappelijk onderzoek te doen, teneinde :

a) d'établir l'existence de maladies environnementales;

b) d'étudier les causes et les effets de maladies environnementales;

c) de prévenir, de diagnostiquer et de soigner adéquatement les maladies environnementales;

7. de créer un pôle d'excellence et de soins traitant des maladies environnementales en travaillant en collaboration avec les centres déjà réputés, tel que celui du Grand-Duché du Luxembourg;

8. de favoriser une véritable attention du corps médical auprès des maladies environnementales et des patients;

9. d'agir en faveur d'un accord de coopération qui prévoit :

a) le développement d'une politique de prévention pour informer au mieux les citoyens des risques;

b) la formation des jeunes chercheurs et enseignants chercheurs en santé-environnement de manière à développer le potentiel humain et l'expertise;

c) de sensibiliser la population aux maladies environnementales avec l'aide des communautés et provinces.

1er octobre 2010.

Dominique TILMANS.

a) het bestaan van milieuziekten aan te tonen;

b) de oorzaken en de gevolgen van milieuziekten te bestuderen;

c) milieuziekten te voorkomen, te diagnosticeren en passend te behandelen;

7. een onderzoeks- en verzorgingscentrum voor milieuziekten op te richten, dat samenwerkt met de reeds gereputeerde centra, zoals dat in het Groot-hertogdom Luxemburg;

8. de artsenstand ertoe aan te zetten bijzondere aandacht te besteden aan milieuziekten en aan de patiënten die eraan lijden;

9. te ijveren voor een samenwerkingsakkoord, met het oogmerk :

a) een preventiebeleid uit te werken om de bevolking beter voor te lichten omtrent de risico's;

b) jonge onderzoekers en leerkrachten-onderzoekers op het vlak van de wisselwerking tussen milieu en gezondheid op te leiden, teneinde het menselijk potentieel uit te bouwen en het onderzoek te bevorderen;

c) de bevolking bewust te maken van milieuziekten, in samenwerking met de gemeenschappen en de provincies.

1 oktober 2010.